

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
QENDRA KOMBËTARE E KINEMATOGRAFISË

**Strategjia e transformimit digjital
dhe e qeverisjes nëpërmjet teknologjisë së
informacionit dhe komunikimit
për Qendrën Kombëtare të Kinematografisë
(2025–2029)**

Miratoi

JONID JORGJI

KRYETAR

KREU I: Analiza e gjendjes aktuale dhe nevoja për një qasje të re

Qendra Kombëtare e Kinematografisë (QKK) përfaqëson autoritetin qendror shtetëror në Shqipëri për administrimin e fondeve publike në fushën e kinematografisë dhe audio-vizualit, në përputhje me ligjin me №8096, të datës 21.03.1996, «Për kinematografinë», të amenduar. Ky institucion ka përgjegjësinë që, jo vetëm të mbështesë financiarisht projekte kinematografike e audio-vizuale, por edhe ta promovojë këtë industri në nivel kombëtar e ndërkombëtar, si dhe ta ruajë atë në kuadër të trashëgimisë sonë kulturore. Megjithatë, në këtë dokument strategjik ambicioz, si dhe prej auditimit të fundit IT nga Kontrolli i Lartë i Shtetit (KLSH), janë adresuar aspektet e kërkesave bashkëkohore për një qeverisje nëpërmjet teknologjisë së informacionit si dhe kapaciteteve teknologjike operacionale.

Gjer më sot, QKK e ka ushtruar veprimtarinë e saj, përgjithësisht, në një gjendje «*vakuumi strategjik*», ku mungesa e një strategjie mbi teknologjinë e informacionit (TI) ka shpënë në vendimmarrje *ad-hoc* apo në investime fragmentare. Kjo strategji nuk synon thjesht arnimet në sisteme ekzistuese, por një rindërtim tërësor të arkitekturës digjitale. Gjendja e tanishme «*green-field*»—ku mungojnë sistemet e vjetra komplekse (*legacy*)—paradoksalisht, ofron një avantazh të madh. Kështu, Shqipëria ka mundësinë të aplikojë strategjinë «*leapfrog*», dhe të adoptojë drejt-përdrejt teknologjitë e Inteligjencës Artificiale (AI) dhe Blockchain, duke anashkaluar modelet e fragmentuara, të cilat, pengojnë edhe qendrat e mëdha homologe, të tilla si: CNC-ja franceze apo HAVC-ja kroate. Synimi është krijimi i një ekosistemi të unifikuar, transparent dhe të orientuar drejt shërbimit, i cili, do të shërbejë si motor për zhvillimin e industrisë kinematografike e audio-vizuale në gjysmën e dytë të kësaj dekade.

Faqe 2

KREU II: Infrastruktura kritike dhe siguria kibernetike

2.1 Kalimi nga mjedisi «zero-hardware» në një arkitekturë moderne

Një nga aspektet e rëndësishme të adresuara në këtë plan strategjik, ka të bëjë me faktin se, QKK nuk ka një *firewall* fizik, dhe as një *server* qendror. Në këtë konfigurim ekzistues, institucioni detyrohet të operojë në një arkitekturë «*Workgroup*», ku çdo kompjuter përbën një entitet të pavarur, duke pamundësuar zbatimin e politikave të sigurisë, menaxhimin e identiteteve përmes «*Active Directory (AD)*», si dhe auditimin e aksesit në të dhëna.

Zbatimi i kësaj strategjie kërkon blerjen e menjëhershme të një *serveri* qendror të nivelit enterprise. Ky *server* do të funksionojë si kontrollues domeni (*Domain Controller*), duke i mundësuar stafit IT që të zbatojë politikat e grupit (*GPO*), të tilla si kompleksiteti i fjalëkalimeve dhe kyçja automatike e ekranit, të cilat janë masa bazë të mbrojtjes. Për më tepër, mungesa e një *serveri* skedarësh (*File Server*) ka çuar në fragmentimin e kujtesës institucionale në hard disqe

lokale, ku dëmtimi i tyre vetëm mund të shpjerë në humbjen e pakthyeshme të të dhënave.

Aspekti infrastrukturor	Karakteristikat teknike të dëshirueshme	Funksioni strategjik
Server Qendror	Dell PowerEdge apo Lenovo ThinkSystem (2-socket, 64GB RAM, RAID 10)	Centralizimi i identiteteve (Active Directory), File Server dhe Database hosting.
Firewall Fizik	FortiGate 90G ose ekuivalent (Next-Generation Firewall - NGFW)	Siguria perimetrale, IDS/IPS, VPN për akses të sigurt nga distanca dhe segmentimi i rrjetit.
Sistemi i backup-it	NAS Lokal + Sinkronizim në Cloud të AKSHI (Strategjia 3-2-1)	Mbrojtja kundrejt sulmeve Ransomware dhe sigurimi i vazhdimësisë së punës (DRP).
UPS dhe PDU	Double-Conversion Online UPS	Mbrojtja e pajisjeve nga luhatjet e tensionit dhe ndërprerja e energjisë.

2.2 Siguria Perimetrale dhe «Zero Trust»

Mungesa e një *firewall*-i fizik përbën një aspekt tepër kritik të cenueshmërisë së infrastrukturës IT, sepse rrjeti i brendshëm është i pambrojtur kundrejt filtrimit të paketave apo zbulimit të ndërhyrjeve (IDS). Strategjia propozon blerjen e një *firewall*-i fizik të gjeneratës së re, i cili, do të mundësojë inspektimin e thellë të trafikut (DPI) dhe mbrojtjen nga kërcënimet e avancuara (ATP). Ky sistem nuk do të shërbejë vetëm si barrierë hyrëse, por edhe për segmentimin e rrjetit të brendshëm (VLAN), duke izoluar sektorin e financës nga rrjeti i gjerë apo zyrat e tjera të administratës.

Për më tepër, QKK do të adoptojë parimin e «*zero trust*», ku asnjë pajisje apo përdorues nuk do të besohet *a priori*, pavarësisht në qoftë se gjendet brenda ose jashtë perimetrit fizik të

ambienteve të zyrës. Ky tranzicion kërkon implementimin e *autentifikimit me shumë faktorë* (MFA) për të gjitha sistemet kritike, veçanërisht për portalin e aplikimeve dhe aksesin në serverat e të dhënave, duke reduktuar ndjeshëm rrezikun nga sulmet *phishing* që synojnë nëpunësit.

KREU III: *Inteligjenca artificiale në shërbim të efikasitetit administrativ*

3.1 *Vlerësimi paraprak i projekteve përmes AI dhe OCR*

Një nga sfidat më të mëdha të QKK-së mbetet ngarkesa e madhe, nga pikëpamja administrative, gjatë fazës së vlerësimit paraprak të projekteve, ku komisionit përkatës i duhet të verifikojë një për një dhjetra apo qindra faqe dokumentacioni.

Strategjia parashikon zhvillimin e një zgjidhjeje AI që përdor teknologjinë OCR (*njohja optike e karaktereve*) të integruar me NLP (*përpunimi i gjuhës natyrore*). Ky sistem, ndër të tjera, do të mundësojë:

- Përthithjen e aplikimeve në format PDF dhe të lexojë të dhënat në gjuhën shqipe me saktësi të madhe.
- Vlerësimin automatik të plotësimin formal të kushteve sikundër parashikohet prej rregullores së mbështetjes financiare.
- Identifikimin e mospërputhjeve në buxhetet e propozuara dhe të njoftojë aplikantët përpara se aplikimi të kalojë tek komisioni financiar.

Përfitimi operacional është i menjëhershëm: reduktimi i kohës së shqyrtimit administrativ nga ditë në minuta. Megjithatë, për të shmangur rrezikun e «*anshmërisë së automatizimit*», ky sistem do të veprojë si një «*decision support system*», ku vendimi përfundimtar për skualifikim do të kërkojë gjithmonë gjykimin njerëzor.

3.2 *AI për regjistrimin e producentëve dhe distributorëve në E-Albania*

Integrimi i AI në shërbimet e ofruara në portalin e-Albania do të transformojë procesin e regjistrimit vjetor të operatorëve në industrinë kinematografike e audio-vizuale. Aktualisht, verifikimi i statusit ligjor dhe veprimtarisë në QKB, kryhet manualisht nga nëpunësit e QKK-së. Strategjia propozon krijimin e një agjenti inteligjent, i cili, të ndërveprojë në kohë reale me API-t e Qendrës Kombëtare të Biznesit nëpërmjet Platformës Qeveritare të Ndërvepimit.

Ky agjent AI do të mundësojë:

- Verifikimin e menjëhershëm të statusit aktiv të subjektit.
- Kontrollin automatik, në qoftë se kodi i aktivitetit të biznesit korrespondon me kërkesat ligjore për prodhim apo shpërndarje filmi.

- Zbulimin e anomalive në dokumentacionin e dorëzuar, duke parandaluar përpjekjet për regjistrim të subjekteve, të cilat, nuk plotësojnë kriteret.

Ky automatizim përputhet me vizionin kombëtar të Shqipërisë për një «qeverisje të digjitalizuar», ku sistemi parashikon nevojat e biznesit dhe eliminon burokracinë e panevojshme.

KREU IV: *Blockchain për transparencë dhe llogaridhënie*

4.1 *Sistemi i votimit online për anëtarët e Këshillit të Miratimit të Projekteve (KMP)*

Zgjedhja e anëtarëve të KMP-së është një proces me rëndësi të veçantë për integritetin e financimit publik të projekteve kinematografike dhe audio-vizuale. Strategjia propozon zbatimin e një sistemi votimi online të bazuar në teknologjinë *Blockchain*, e cila, garanton anonimitin e votuesit, por dhe pandryshueshmërinë e rezultatit. Duke përdorur një rrjet *Blockchain* të autorizuar (*permissioned*), çdo votë do të regjistrohet si një transaksion i vulosur me kohë, duke krijuar një gjurmë auditimi të pakontestueshme.

Ky sistem do të adresojë problemet e besimit, të cilat, shpesh shoqërojnë proceset përzgjedhëse në institucionet e administratës publike. Në dallim nga bazat e të dhënave tradicionale, ku një administrator i sistemit mund të modifikojë rekordet, *Blockchain* e bën këtë veprim praktikisht të pamundur, përmes mekanizmave të konsensusit dhe *hashing*-ut kriptografik.

4.2 *Sistemi i aplikimit me Blockchain: Integriteti i dokumentacionit*

Përveç vlerësimit me AI, faza e aplikimit do të sigurohet përmes *Blockchain*-it për të garantuar integritetin e dokumentacionit të dorëzuar, sidomos përgjatë procesit të vlerësimit. Çdo skedar i ngarkuar do të gjenerojë një çelës *hash* të vetëm, i cili, do të regjistrohet në *Blockchain*.

Në qoftë se, gjatë fazës së vlerësimit lind një dyshim për integritetin e dokumentit, sistemi mund të krahasojë *hash*-in e skedarit me atë të regjistruar në çastin e aplikimit. Diçka e tillë do të garantojë një «*standard të artë*» të transparencës, i cili, ka një rëndësi të dorës së parë, sidomos kur bëhet fjalë për të drejtat e autorit dhe administrimin e fondeve shtetërore.

KREU V: *Menaxhimi i financimit të projekteve dhe monitorimi*

5.1 *Automatizimi i ciklit jetësor të projektit*

Strategjia synon zëvendësimin e sistemeve manuale, jo digjital, të ndjekjes së financimit, nëpërmjet një platforme të integruar. Kjo platformë do të administrojë procesin nga miratimi i financimit, gjer’ në mbylljen e projektit, duke përfshirë lëvrimin e kësteve bazuar në fazat apo kalendarin e projektit.

Faza e financimit	Funksionaliteti i sistemit të ri	Teknologjia mbështetëse
Kontraktimi	Gjenerimi automatik i kontratave tip bazuar në të dhënat e aplikimit.	Smart Contracts (Blockchain)
Lëvrimi i fondeve	Autorizimi automatik i pagesave pas miratimit të raportit financiar të fazës.	Integrimi me sistemin AMS/SQDNE
Monitorimi	Raportimi në kohë reale i shpenzimeve kundrejt buxhetit të miratuar.	Dashboard Analitik
Auditimi	Gjurmë e plotë digjitale e çdo transaksioni dhe miratimi.	Immutable Ledger (Blockchain)

Përdorimi i «kontratave inteligjente» (*smart contracts*) do të bëjë të mundur që fondet të mos lëvrohen në qoftë se nuk janë plotësuar kriteret formale të fazës paraprake, duke rritur llogaridhënien e producentëve, dhe, njëkohësisht, duke reduktuar rreziqet e keqmenaxhimit financiar.

KREU VI: Baza kombëtare e të dhënave (big data) për kinematografinë dhe audio-vizualin

6.1 Rindërtimi i kujtesës audio-vizuale

Një nga shtyllat kryesore të kësaj strategjie është krijimi i një baze të dhënash të konsoliduar me të gjithë projektet kinematografike e audio-vizive të mbështetura financiarisht nga QKK-ja, qysh prej themelimit të saj në vitin 1997. Ky regjistër nuk do të shërbejë vetëm si mjet administrativ, por edhe si një dritare promovuese e kinemasë shqiptare. Duke ndjekur modelin çek «*filmový přehled*», baza e të dhënave do të mundësojë *metadata* të hollësishme, që përfshijnë stafin teknik, kastin, zhanrin dhe lidhje drejt platformave ku filmat mund të shihen në mënyrë të ligjshme.

Një ndërfaqe digjitale (API) e sigurt do të lidhë këtë bazë të dhënash me Arkivin Qendror Shtetëror të Filmit (AQSHF), duke lejuar publikimin e versioneve të digjitalizuara të filmave historikë, pas mbrojtjes së të drejtave të autorit përmes *Blockchain*.

6.2 Analitika me Big Data për trendet kinematografike

Grumbullimi i të dhënave të strukturuar do të lejojë QKK-në të përdorë analitikat me Big Data për të kuptuar më mirë performancën e industrisë kinematografike e audio-vizuale. Duke përdorur mjete të tilla, si: *Cinelytic* apo *Amplitude*, QKK-ja mund të analizojë:

- Zhanret që kanë pasur suksesin më të madh në *box-office* dhe festivale.
- Ndikimin e bashkëprodhimeve ndërkombëtare në rritjen e audiencës.
- Trendet e diversitetit dhe përfshirjes (*p.sh. përqindja e regjisorëve femra të financuara*), duke synuar barazinë gjinore.

Këto informacione do t'i shërbejnë Kryetarit të QKK-së dhe Këshillave a Komisioneve të tjera të QKK-së, për të hartuar politika financiare të orientuara nga të dhëna faktike dhe analitike, duke shmangur kështu financimet pa vizion strategjik.

KREU VII: *Krahasimi me qendrat homologe evropiane: Strategjia e kapërcimit (leapfrog)*

Për të garantuar që transformimi i QKK-së të jetë në përputhje me praktikat më të mira ndërkombëtare, është realizuar edhe një analizë krahasuese me disa nga institucionet homologe evropiane.

Institucioni	Modeli i financimit	Baza e të dhënave	Shkalla e inovacionit (AI/Blockchain)
CNC (Francë)	Hibrid i fragmentuar (Online + Email/Excel)	Regjistër i pasur, por i ndarë nga arkiva fizike	Investime të larta në kërkim-zhvillim AI.
HAVC (Kroaci)	Portal «fasadë» me backend manual	Katalog cilësor për shpërndarje	Fokus tek databaza vizuale e lokacioneve.

EKOME (Greqi)	Modeli «E-Services» i unifikuar	«Depozitë» kombëtare e digjitalizuar	Lider në projektet AI/Blockchain (p.sh. SCENE)
NFA (Republika Çeke)	Sisteme të ndara administrative	<i>Filmový přehled – «Gold Standard»</i> i metadatave	Standardizim i lartë i metadatave EBUCore
FCS (Serbi)	Procese kryesisht bazuar në dokumente	Listë bazë e projekteve	Modernizimi gjendet në hapat e parë.
Qendrat homologe të Mali i Zi dhe të Republikës së Maqedonisë së Veriut	Procese manuale dhe shërbime bazë online	Regjistra në fazë embrionale	Planet e digjitalizimit 2025–2027
QKK (Objektivi)	Unifikuar me AI & Blockchain	Integrim i plotë me AQSHF & Big Data	Lider Rajonal në Qeverisjen Digjitale

Analiza tregon se QKK gëzon një avantazh, të cilin, nuk e gëzojnë shumë nga qendrat homologe evropiane, pikërisht prej faktit që ajo nuk ka sisteme ekzistuese të vjetruara. Prandaj, ajo mund të huazojë drejtpërsëdrejti modelin e unifikuar grek të EKOME-s, duke integruar AI për vlerësimin e dokumenteve dhe *blockchain* për sigurinë, diçka që qendrat më të mëdha e kanë të vështirë ta implementojnë për shkak të strukturave të tyre ekzistuese të ngurta.

KREU VIII: Qeverisja e TI-së dhe burimet njerëzore

8.1 Plani i Trajnimit dhe «Human Firewall»

Faktori njerëzor mbetet hallka më e dobët në sigurinë e informacionit. Strategjia kërkon domosdoshmërisht një plan vjetor trajnimi në bashkëpunim me ASPA-n dhe AKSK-në. Trajnimet duhet të përqendrohen në:

- Higjienën kibernetike në një mjedis pa firewall (*gjatë fazës së parë të tranzicionit*).
- Përdorimin e sistemeve të reja AI dhe interpretimin e rezultateve të tyre.
- Menaxhimin e të dhënave personale në përputhje me GDPR dhe legjislacionin shqiptar, sidomos pas riadhesimit të të dhënave historike.

Përfundime

Transformimi digjital i Qendrës Kombëtare të Kinematografisë nuk është thjesht një projekt teknologjik, por një domosdoshmëri për rritjen e transparencës dhe efikasitetit në një prej sektorëve më me ndikim kulturor dhe ekonomik. Duke integruar Inteligjencën Artificiale për të eliminuar barrën e vjetër administrative dhe Blockchain-in për të garantuar integritetin e proceseve vendimmarrëse, QKK do të vijojë në një model ekselence të rajonit.

Kjo strategji siguron që çdo qindarkë e financimit publik të shkojë te talentet e duhura, përmes një procesi të drejtë, të shpejtë dhe të pakontestueshëm. Me mbështetjen e AKSHI-t dhe një përkushtim ndaj zhvillimit të kapitalit njerëzor, QKK do të jetë gati të përfaqësojë me dinjitet kinematografinë shqiptare në epokën digjitale, duke siguruar që trashëgimia jonë audio-vizuale të mbetet e gjallë dhe e aksesueshme për brezat që vijnë.

PUNOI

ENDRI PRIFTI